

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

OWB/AI/2001/48779

17 januari 2002

Verslag Europese Onderzoekraad 10 december 2001

Hierbij informeer ik u mede namens de Minister van Economische Zaken over de resultaten van de Onderzoeksraad van 10 december 2001.

Hoofdpunten

De Onderzoeksraad bereikte, met het oog op formalisering van een Gemeenschappelijk Standpunt, politieke overeenstemming over het voorstel voor het besluit van het Europese Parlement en de Raad betreffende het zesde meerjaren Kaderprogramma 2002-2006 van de Europese Gemeenschap voor activiteiten op het gebied van onderzoek, technologische ontwikkeling en demonstratie ter bevordering van de totstandbrenging van de Europese Onderzoeksräume en het Voorstel voor een besluit van de Raad betreffende het meerjaren Kaderprogramma 2002-2006 van de Europese Gemeenschap voor Atoomenergie Euratom.

Het compromis dat bereikt werd sluit aan bij de uitkomsten van de Onderzoeksraad van 30 oktober 2001. (Zie brief Minister van Economische Zaken van 14 november 2001, TK, 2001-2002, 21 501-13, nr 66).

De discussie tijdens de Onderzoeksraad richtte zich op de volgende nog openstaande punten:

- Budget. De totale begroting van het EG- en Euratom Kaderprogramma samen werd op 17.5 miljard Euro vastgelegd, conform het voorstel van de Europese Commissie. Ten opzichte van het voorliggende compromisvoorstel van het Voorzitterschap werd een aantal wijzigingen in de onderverdeling van het budget doorgevoerd.
- Het nieuwe instrumentarium. Een aantal Lidstaten hoopte de introductie van de nieuwe instrumenten (grote geïntegreerde projecten en topnetwerken) te vertragen. Toch heeft de Onderzoeksraad de nieuwe instrumenten als 'prioritair' aangemerkt.
- Ethiek. Een aantal Lidstaten en de Europese Commissie streefde naar een beperkende passage in het voorstel voor het EG Kaderprogramma, waarin een aantal omstreden onderzoeksterreinen (menselijk klonen voor

OWB/AI/2001/48779

reproductieve doeleinden, veranderen van het menselijk genetisch materiaal waarbij deze veranderingen erfelijk zouden kunnen worden en creëren van menselijke embryo's uitsluitend voor onderzoekdoeleinden of voor de productie van stamcellen (inclusief productie van stamcellen door middel van somatische celkern-transplantatie) uitgesloten zou worden van Europese financiering.

Deze beperkende passage werd niet opgenomen.

De discussie over de ethische dimensie van het zesde Kaderprogramma zal in de Onderzoeksraad worden voortgezet bij de behandeling van de specifieke programma's.

Verder werden er, in het verlengde van de ESA Raad van Edinburgh, conclusies aangenomen over de samenwerking tussen de EG en ESA.

Er werd ook een resolutie aangenomen over de strategie voor de mobiliteit van onderzoekers in de Europese Onderzoekruimte.

1. EG en Euratom Kaderprogramma's op het gebied van onderzoek 2002-2006: politiek akkoord

De Onderzoeksraad bereikte een politiek akkoord over beide programma's. Nadat de tekst door linguïsten en juristen bewerkt en geaccordeerd is zal de tekst als Gemeenschappelijk Standpunt naar het Europees Parlement worden verzonden ten behoeve van de tweede lezing.

Het budget

Het totale budget van het EG en Euratom Kaderprogramma samen werd op 17,5 miljard Euro vastgelegd, conform het voorstel van de Europese Commissie. Alle Lidstaten stemden uiteindelijk in met het compromis dat bereikt werd ten aanzien van de budgetonderverdeling. Voor een gedetailleerd overzicht van de budgetonderverdeling verwijs ik u naar het Gemeenschappelijk Standpunt van de Onderzoeksraad, dat op dit moment nog in behandeling is bij de juridische dienst. Zodra de definitieve tekst beschikbaar is (begin februari 2002) stuur ik u het Gemeenschappelijk Standpunt toe.

Ik beperk mij hier tot dié onderdelen van de begroting, waarop ik tijdens de Onderzoeksraad ingezet heb en tot de onderdelen die voor Nederland speciaal van belang zijn omdat ze aansluiten bij het nationale R&D beleid.

Nederland heeft zich ingespannen voor een verhoging van het budget voor de thematische prioriteit 'Duurzame ontwikkeling', waarvoor de Europese Commissie oorspronkelijk 1700 miljoen Euro had voorgesteld. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in een verhoging van het budget voor duurzame ontwikkeling tot 2120 miljoen Euro.

Een tweede punt waarvoor ik mij sterk gemaakt heb is het handhaven van het oorspronkelijke budgetvoorstel van de Europese Commissie voor de nucleaire onderzoeksactiviteiten van het GCO. Het budget stond onder druk omdat een aantal Lidstaten meer geld wilde uittrekken voor fusieonderzoek ten koste van de nucleaire onderzoeksactiviteiten van het GCO.

OWB/AI/2001/48779

Het budget voor fusie (dat onder het Euratom Kaderprogramma valt) is verhoogd van 700 miljoen Euro (voorstel Europese Commissie) tot 750 miljoen Euro. Om deze budgetverhoging mogelijk te maken onder het constant gebleven totaalbudget van het Euratom programma, is het bedrag voor de nucleaire activiteiten van het GCO verlaagd van 330 miljoen Euro naar 290 Miljoen Euro. Een aantal eerst als nucleair aangemerkte activiteiten is nu als niet nucleair aangemerkt. Op aandringen van Nederland is een verklaring van de Onderzoeksraad en de Europese Commissie aan de notulen toegevoegd, die vermeldt dat het totale GCO-budget 1050 miljoen euro zal bedragen om de huidige onderzoeksactiviteiten niet in gevaar te brengen.

Tevens ben ik verheugd over het feit dat het budget voor gerichte internationale samenwerking mede op Nederlandse aandrang is veiliggesteld op 300 miljoen Euro, wat goede perspectieven biedt voor o.a. onze samenwerking met Rusland en ontwikkelingslanden.

Ik heb mij ook hard gemaakt voor de reservering van 150 miljoen Euro voor de verdere ontwikkeling GRID naast de 150 miljoen Euro die al voor GEANT gereserveerd was bij het hoofdstuk 'Infrastructuur'. Snelle netwerken zijn van essentieel belang voor de totstandkoming van een Europese Onderzoeksruimte en daarom is oormerken van middelen hiervoor onontbeerlijk. Ik ben dan ook tevreden over het feit dat er nu de nodige middelen voor GEANT en GRID zijn gereserveerd.

Tenslotte wil ik nog melden dat het budget voor het onderdeel 'Wetenschap en samenleving' niet verder is verlaagd zoals oorspronkelijk wel werd voorgesteld door het Belgische Voorzitterschap.

Het nieuwe instrumentarium

De impasse die bestond ten aanzien van het nieuwe instrumentarium dat de Europese Commissie wil invoeren binnen de 7 prioritaire thema's van het EG Kaderprogramma werd opgelost.

Een aantal Lidstaten wilde de invoering van de nieuwe instrumenten vertragen. Ik heb mij duidelijk uitgesproken voor het gebruik van de nieuwe instrumenten. Ik ben van mening dat we ons op weg moeten begeven naar het exclusieve gebruik ervan, zoals gepropageerd door Frankrijk, Zweden en het Verenigd Koninkrijk. Ik werd hierin gesteund door Ierland en België. Hierdoor werd tijdens de Onderzoeksraad duidelijk tegenwicht geboden aan de meer sceptische Lidstaten. Het bereikte compromis onderstreept het belang van de nieuwe instrumenten voor het bereiken van kritische massa en Europese meerwaarde van onderzoek en de vereenvoudiging van procedures. De compromistekst stelt echter duidelijk dat omvang van projecten geen criterium mag zijn voor uitsluiting en dat deelname van het MKB en andere kleinere organisaties aan het nieuwe instrumentarium is veiliggesteld. De nieuwe instrumenten zullen vanaf het begin van het zesde Kaderprogramma worden ingezet binnen alle specifieke thema's. De Europese Commissie zal in de specifieke programma's bij ieder thema aangegeven welke instrumenten prioritair zijn en over de toepassing rapporteren in de Programma Comité's. Naast het nieuwe instrumentarium zullen de meer traditionele instrumenten zoals 'specifiek gerichte projecten' en 'coördinatie-acties' ingezet worden.

OWB/AI/2001/48779

Medio 2004 zal een onafhankelijk panel de effectiviteit van de nieuwe instrumenten evalueren. De Europese Commissie zal rekening houden met de uitkomsten van deze evaluatie.

Ethiek

Er was geen overeenstemming over de opname van een beperkende passage, waarin een aantal onderzoeksterreinen uitgesloten zou worden van Europese financiering.

Een aantal Lidstaten legde ten aanzien van de passage over ethiek in het voorstel voor het EG Kaderprogramma een nationale verklaring af. Ook de Onderzoeksraad en de Europese Commissie legden een verklaring af omtrent de ethische dimensie van het Kaderprogramma.

Ik heb, omwille van een zorgvuldige en efficiënte besluitvorming, gepleit voor het vooruitschuiven van de discussie over de ethische dimensie naar de besluitvorming over de specifieke programma's van het Kaderprogramma. Hierin werd ik gesteund door het Verenigd Koninkrijk en het Voorzitterschap.

In dit verband heb ik opgemerkt dat de beperkingen die in de specifieke programma's uit ethische overwegingen zullen worden opgelegd aan Europees onderzoek, geen gevolgen mogen hebben voor het nationaal gefinancierd onderzoek, dat gebonden is aan nationale regelgeving en internationale conventies.

Verheugend is de notulenverklaring van de Europese Commissie met betrekking tot het programmaonderdeel 'Menselijk kapitaal en mobiliteit'. Deze verklaring stelt dat steun voor Europese Onderzoeksteams zich vooral moet richten op de oprichtingsfase van nieuwe onderzoeksgroepen bestaande uit jonge onderzoekers.

Hiervoor hebben Duitsland en Nederland tijdens voorgaande bijeenkomsten van de Onderzoeksraad expliciet aandacht gevraagd. Het doet mij genoegen dat onderdelen van de Nederlandse Vernieuwingsimpuls nu mogelijk een Europees verlengstuk krijgen.

2. Totstandbrenging van de Europese Onderzoeksruijnte

- a) Strategie voor de mobiliteit van onderzoekers in de Europese Onderzoeksruijnte - Aanneming van een resolutie*
- b) Actieplan voor wetenschap en samenleving - presentatie door de Europese Commissie*

De resolutie, die het belang van mobiliteit van onderzoekers voor de totstandkoming van de Europese Onderzoeksruijnte herbevestigt, werd aangenomen. De resolutie vraagt o.a. aandacht voor het elimineren van administratieve obstakels.

De Europese Commissie verwees kort naar het actieplan voor wetenschap en samenleving. Dit actieplan werd op uitnodiging van de Onderzoeksraad van 26 juni jongstleden door de Europese Commissie opgesteld, en zal in het voorjaar van 2002 aan de Europese Raad gepresenteerd worden. Het plan heeft drie assen:

- Bevorderen van het wetenschappelijk onderwijs en de wetenschappelijke cultuur in Europa
- Ontwikkelen van wetenschapsbeleid dat dichter bij de burgers staat
- Verantwoordelijke wetenschap een plaats geven in het hart van de samenleving.

Het plan bevat diverse activiteiten die vanaf 2002 zullen worden uitgevoerd, zoals bijvoorbeeld het stimuleren van de oprichting van een

OWB/AI/2001/48779

Europees wetenschappelijk persbureau, een betere coördinatie van de Europese wetenschapsweek, steun aan- en ontwikkeling van Europese cursussen op het gebied van wetenschap en techniek en de organisatie van een internationale dialoog over ethische principes.

3. Naar een Europees ruimtebeleid

Mededeling van de Europese Commissie over het rapport van de gezamenlijke EG/ESA-Task Force

Op voorstel van het Voorzitterschap werden beknopte conclusies aangenomen. Deze conclusies nodigen de Europese Commissie uit om voorstellen te doen voor een kaderovereenkomst met de ESA waarin institutionele afspraken voor samenwerking zullen worden vastgelegd.

De Onderzoeksraad keurde goed dat er een informele bijeenkomst van de Onderzoeksraad en de ESA Raad van Ministers plaats zal vinden voor het eind van 2002, om over Europese ruimtevaart van gedachten te wisselen.

Ook nam de Onderzoeksraad nota van de Commissiemededeling 'Towards a European Space Policy' en de aanbevelingen van de Joint Task Force van de EG en ESA.

4. Diversen

*-Wetenschap, technologie en innovatie in de media
(Verzoek van het Belgische Voorzitterschap)*

Er werd kort nota genomen van het onderwerp 'Wetenschap, Technologie en Innovatie in de media'. Het Belgische Voorzitterschap had voorafgaand aan de Onderzoeksraad een achtergronddocument verspreid.

Commissaris Busquin zag graag verdere behandeling van dit onderwerp in het kader van de besprekingen over het actieplan voor wetenschap en samenleving.

*-Levenswetenschappen en biotechnologie
(Verzoek van de Europese Commissie)*

Commissaris Busquin herinnerde de Onderzoeksraad eraan dat de Europese Commissie bezig is met de voorbereiding van een mededeling met de titel 'Life sciences and biotechnology- a strategic vision'. Deze mededeling ligt in het verlengde van de Europese Raden van Lissabon en Stockholm en dient ter voorbereiding van de Europese Raad van Barcelona in maart 2002.

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,

(Drs. L. M. L. H. A. Hermans)